

Постхеројски рат Запада против Југославије

"XX век историчари, познати, велики историчари света, назвали су "веком гробља империја". Тако су чак и насловили неке књиге које описују XX век. Крајем Првог светског рата нестале су Руска империја, отоманска и Аустроугарска. У Другом светском рату нестaje Немачка империја, али нестaje и империја Велике Британије, нестaje империја победничких сила, долази до процеса деколонизације. Хладни рат доводи до пораза совјетске империје и на светској сцени остаје само једна империја, односно остаје САД, које су савез кога су имали на неки начин бацили под тепих и прогласили себе лидером света; империјом, једном новом империјом".

Проф. др Смиља Аврамов

"Југославија, као заједница трију југословенских народа: Срба, Хрвата и Словенаца – произашла је из херојског рата; створена је 1918. године на темељу војних, политичких и моралних успеха које је извојевала Србија, једина суверена држава на том простору, једина савезница демократског Запада"¹.

Разорена је под утицајем особеног споја спољних и унутрашњих снага, у постхеројском рату који је повео уједињени Запад (ЕУ и САД), у савезу са удруженом екстремном десницом и левицом у Хрватској и Словенији. То је био међународни рат, вођен против суверене државе, унутар кога је вођен грађански рат са етничким и верским елементима. Ова монструозна коалиција свој функционални капацитет засновала је на уценама, страху, обмани и претњи. То су, у осталом, битни елементи посхеројског рата који за разлику од традиционалног, који се води отворено на бојном пољу, уз поштовање ратних норми, се темељи на прикривеним акцијама, а само изузетно и отвореном насиљу. Циљ постхеројског рата јесте порука свету, да ће свако ко стане на пут новом светском хегемону бити без милости уништен.

Криза на простору Југославије своју кулминацију достигла је 1991. године, што се временски поклапа са три важна процеса: распадом Совјетског Савеза и Варшавског пакта, уједињењем Немачке и најавом "Новог светског поретка".

У тако компликованој ситуацији тешко је дати одговор на питање : зашто је разорена Југославија? Да би се дошло до одговора, морају се понаособ анализирати три елемента:

1. Међународни контекст у коме се одвијала драма Југославије.
2. Међудејство унутрашњих и спољних фактора, и
3. Индентификовати снаге које су стајале иза конкретних политичких потеза.

Следећи текст се бави проблематиком и осветљавањем међународне средине као пресудног фактора у разарању Југославије.

Поставља се питање да ли су трагични догађаји у Југославији, сецесија и грађански рат, саставни делови процеса који се одвијао у Источној Европи? На основу анализе, одговор је не. Тачно је да се процеси временски поклапају, међутим криза у Југославији не може се посматрати на релацији односа Исток – Запад, као што се ни њени узроци не могу свести на један једини чинилац, као што је то случај са источноевропским земљама.

Запад је имао потпуно различит приступ дешавањима у земљама Источне Европе и у Југославији. Фундаментална одредница Запада према источним земљама сводила се на: лишавање тих земаља идеолошких идентитета и враћање у њихов првобитни статус, пре завођења социјализма, са свим правима и обавезама које су стекле као суверене државе. Случај Немачке, може послужити као најадекватнији пример. Подела Немачке и признавање две суверене Немачке државе биле су одраз идеолошке

¹ Смиља Аврамов, "Постхеројски рат Запада против Југославије", ИДИ-Ветерник 1997., страна 443

супротстављености Истока и Запада. Логична последица деидеологизације на релацији Исток – Запад било је уједињење Немачке 1990. год. Стога, уједињење Немачке није посматрано као промена граница, иако је до тога дошло, јер су две Немачке државе биле одвојени субјекти међународног права. Кад је реч о Југославији, учињено је потпуно супротно; за разрешење настале кризе узето је комунистичко наслеђе, подигнуто на нормативни ниво. Признате су, а потом и примљене у Уједињене Нације федералне јединице, које нису имале ни историјски, ни међународни легитимитет, већ искључиво идеолошки идентитет. Због свега овога, проучавање рата у Југославији захтева издвајање из контекста проблема Источног блока. Југославија је постала експериментални узорак, "test – case" Запада, који је остао без визије и плана будућности, након нестанка свог главног непријатеља, Совјетског Савеза.

Недостатак стратегије за будућност, као последице распада Источног блока, председник Сједињених Држава, Џорџ Буш покушао је да артикулише кроз концепт "Новог светског поретка". Израз "Нови светски поредак" упућује на закључак да је реч о потпуном концепту изложеног у некој студији. Међутим, реч је о једној политичкој замисли председника Сједињених Држава, израженој кроз серију његових говора. Говор председника Сједињених Држава, Џорџа Буша, у Војној академији "West Point", 05. јануара 1993. год. може се узети као синтеза његових трогодишњих напора у промоцији идеје о "новом поретку". "Нови светски поредак" мора по речима председника бити у сагласности с америчким вредностима и одговарати његовим интересима. "И више од тога, ми морамо преузети руковођење... које може имати више облика; може бити политичко или дипломатско; може бити економско или војно; може бити морално или духовно... које може бити комбинација предходних... лидерство не може бити просто потврђено или захтевано; оно мора бити доказано... лидерство захтева спремност да се употреби војна сила у прави час, при чему Сједињене Државе не треба да теже да постану светски полицајац; одлуке о томе ... када послати своје војнике у битку, назвао је најтежом"². Као пример навео је управо Југославију. У споменутом говору он је назначио како комплексност претстојећег новог света негира постојање фиксираних правила када је реч о употреби силе. Он полази од "поретка", у оквиру кога Сједињене Државе као водећа супер сила преузимају доминацију. Особеност новог облика доминације не почива на физичком запоседању територија, већ у контроли, уз помоћ најсавременије технологије. Сам концепт контроле обухвата све операције: политичку, војну, дипломатску, економску.

Економски елемент заправо се своди на неограничену експанзију америчког капитала. Главна полуга у реализацији "Новог светског поретка" чини информативно – пропагандна индустрија, са густом мрежом контролисаних медија широм планете. Безбедност је концепт коме се у новом поретку прилази селективно; територијални интегритет Југославије или СССР–а, није исто што је и територијални интегритет Западних земаља".³ Отцепљење Тексаса или Корзике није једнако сецесији Хрватске, у склопу овог, ни уједињење немачког народа није исто што и уједињење српског народа. Сваки случај понаособ се мора посматрати кроз призму "Pax Americana".

С обзиром да основне полуге у спровођењу "новог поретка", принуда, насиље и кажњавање не могу бити бесконачно и у свакој прилици примењивани, јер односе велика материјална средства и људске жртве, Сједињене Државе су у оквиру свог спољнополитичког инструментарија увеле две нове категорије: тоталну изолацију непослушних и могућност придруживања западној заједници послушних следбеника

² Смиља Аврамов, "Постхеројски рат Запада против Југославије", ИДИ-Ветерник 1997., стр. 48

³ исто, стр. 53

"новог поретка". На основу свега до сад реченог умесно је и овом приликом поставити питање: "Да ли је разарање Југославије саставни део Новог светског поретка?"⁴.

Оно што је неоспорно јесте, да је силовита ерупција кризе у Југославији, као последице насилне сецесије Словеније и Хрватске, послужила различитим креаторима постсовјетске ере, да на рањивом терену, једне за њих, економски и политички, маргиналне земље, проверавају моћ својих идеја. Темељно начело у бављењу кризом на простору Југославије, сводило се на постепеном брисању државних граница и њихово припајање у шире регионе. У складу са овом одредницом најбројнију нацију требало би расточити, што се и чини са српским народом, а потом је утопити у ширу заједницу која ће бити контролисана од стране наднационалних механизма.

Од избијања кризе у Југославији и њене интернационализације може се јасно уочити нова геостратегијска оријентација Запада према Балкану. Некадашње повезивање Европе са Балканом преко главних градова Словеније, Хрватске и Србије и у оквиру тога укључење Југославије у Европску Заједницу, дефинитивно су одбачене.

Сви документи усвојени од стране Европске Заједнице касније Европске Уније и Уједињених Нација, од Карингтоновог плана до предлога Контакт групе садржали су следеће геополитичке циљеве:

- 1. Изолација Србије и њена даља фрагментација;**
- 2. Онемогућавање Србији приступа ка мору, што је покушано кроз притисак на Црну Гору да се издвоји из СР Југославије;**
- 3. Тотална демилитаризација српског етничког простора, чему је служила кампања осуде ЈНА као "агресорске" силе, и што још апсурдније као "окупаторске" силе у сопственој држави.**

Процес разарања Југославије није био пропраћен јасном геополитичком пројекцијом. Управо на том плану испољиле су се слабости Западног савезништва. Зато и место српског етничког простора у новом прегруписавању мора бити сагледан кроз контекст шире европске и светске геополитичке ситуације, кроз с једне стране немачких претензија и с друге, кроз амбиције Америке која је концептом "Новог светског поретка", "биографију територија заменила биографијом духа".⁵

Српски национални проблем мора бити постављен на неколико паралелних колосека, пре свега :

На бази историјске заовставштине и учешћа у ратовима на страни Запада;

Остварења нових комуникационих линија које ће повезати најкраћим путем централну Европу са Медитераном, подручја где се спајају два пута: ка Уралу и ка Персијском заливу, односно централној Азији.

"Позиције Србије морају се темељити на позитивно правним актима, уз одлучно одбацивање титоистичког револуционарног наслеђа, за које одговорност сноси колико српски народ толико и сам Запад".⁶

"Дакле, ми смо у једном процесу, у процесу где имамо јако сужен маневарски простор. Ми морамо јако опрезно, врло студиозне кораке повлачити данас, водећи строго рачуна о тим међународним токовима, уз свест да немамо и да не постоји једна изграђена и опште усвојена идеологија или један међународно правни модел за 21. век. Противречности унутар самог Западног света данас постоје, и оне су огромне. Ми ту не можемо да се такмичимо, ...и има једино што можемо: да са опрезом пратимо све те токове. А ја дубоко верујем у српски народ.... Увек у преломним тренуцима историје, српски народ је показао и

⁴ исто, стр. 68

⁵ исто стр. 88

⁶ исто стр. 89

доказао да поседује један еманципаторски капацитет. Ја дубоко верујем да ће га исказати и овога пута".

Проф. др Смиља Аврамов